



## FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav obecné lingvistiky

### Posudek vedoucí bakalářské práce

Anna Kenderová (2019) *The subject in Czech and in English as seen through Google Translate. Český a anglický podmět pohledem překladače Google*. Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK.

Předložená bakalářská práce zkoumá větně-členskou korespondenci mezi češtinou a angličtinou. Zaměřuje se na anglické divergentní překladové protějšky českého podmětu, které mohou poukázat na rozdíly v realizaci, sémantice a postavení podmětu mezi oběma jazyky.

Autorka si pro výzkum zvolila zajímavou metodu: porovnává české originální texty s překladovými řešeními, která nabízí online překladač Google Translate, a s překlady profesionálních lidských překladatelů. Zaměřuje se na věty, jejichž podmět působí překladači problémy. V profesionálním překladu pak může autorka sledovat strategie, jichž překladač používá pro překonání těchto úskalí. Zajímavé je také porovnání postupů, které používá strojový a lidský překlad (autorka konstatuje shodu mezi oběma překlady ve 34 procentech zkoumaných dokladů).

Analyzovaný materiál (100 českých dokladů) byl excerpován ze čtyř originálních českých textů – tří románů a jedné divadelní hry. Vybrané části textu byly přeloženy online překladačem a strojové překlady byly porovnány s publikovanými překlady.

Díky zvolené metodě práce jasně ukazuje oblasti, které systematicky vedou k odchylkám v překladu podmětu mezi češtinou a angličtinou: český nevyjádřený podmět, podmět v postverbálním postavení, jednočlenné věty a částečně vedlejší věty vztahné; překladač Google se zároveň v 8 procentech příkladů odchyluje od originálu v překladu českého podmětu v preverbálním postavení. Autorka popisuje jednotlivé divergentní protějšky a úspěšnost zvolené strategie. Zdá se, že častým řešením (s vysokou mírou úspěšnosti překladu) je kondenzace anglické věty, která umožňuje vynechání podmětu. Jindy se jako podmět v angličtině konstruuje jiný český větný člen než podmět (obvykle předmět, nebo případně adverbiale nebo přísudek). Vhodně používá překladač Google existenciální konstrukce (s postverbálním postavením vlastního podmětu) jako protějšky českých vět jednočlenných a vět s postverbálním podmětem; převážně neadekvátní jsou naopak překlady, v nichž je ekvivalent českého podmětu vynechán, vyjádřen zájmenem nebo jsou spojeny části originální věty (merging). Vysoká míra úspěšnosti strojového překladu (oproti předpokladům v době zadání bakalářské práce) souvisí s tím, že překladač Google využívá nyní tzv. hlubokého učení neuronových sítí.

Na základě porovnání strojových a lidských překladů ukazuje autorka kreativitu a volný překlad jako hlavní rys lidského překladu (oproti nadužívání některých standardních strategií, např. kondenzace, ve strojovém překladu). Ve 30 procentech dokladů, v nichž se překladač odchýlil od českého originálu, našli překladačové adekvátní kongruentní překladové protějšky: postverbální rematický podmět tak může být např. přeložen do angličtiny podmětem v iniciální pozici, jehož kontextová nezapojenost je signalizována jinými

prostředky než slovosledem. Strojový překladač použije v tomto případě existenciální konstrukci.

Bylo by zajímavé porovnat, do jaké míry se lidský a strojový překlad liší u jednotlivých zkoumaných textů.

Práce Anny Kenderové přinesla zajímavé poznatky hned v několika oblastech: potvrdila specifickou metodou příčiny překladové divergence v překladu podmětu z češtiny do angličtiny (jak byly dosud popsány zejména na základě lidských překladů beletrie); ukázala obvyklé "standardní" postupy, které je možné v překladu problematických českých podmětů využít, a kreativní řešení, která se objevují v překladech profesionálních překladatelů; popsala míru adekvátnosti strojového překladu a poukázala na jeho omezení ve srovnání s lidským překladem.

### **Závěr**

Práce Anny Kenderové splnila zadání i požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

V Praze 6. června 2019

doc. PhDr. Markéta Malá, Ph.D.